

ЕКСПАНСІЯ ТА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ СПОРТУ У СУСПІЛЬСТВІ

Михайло Бейлін, Едуард Чархукян

*Харківська державна академія фізичної культури
Харків, Україна*

Анотація. *Аналізується потенційне та реальне використання символіко-аксіологічних можливостей спорту в сучасних інкультураційних та соціалізаційних процесах, показано соціально-позитивні та соціально-негативні тенденції, що характеризують ці процеси. Виявлені взаємозв'язки та взаємовпливи спорту з різними соціокультурними сферами життєдіяльності, зокрема, з мистецтвом, політикою та масовою культурою.*

Ключові слова: *спортивні практики, індустрія спортивних товарів, соціокультурні детермінанти, символічний капітал спорту, знаменні події.*

Вступ. Спорт посідає помітне місце в сучасному світі за темпами експансії у соціумі, за масштабами поширення, за ступенем представленості в інформаційно-комунікативному просторі, за кількістю та різноманіттям включених до його орбіти цільових груп. Інтерес величезної кількості людей до тих видів діяльності, які при всій своїй різноманітності позначаються, як сучасна спортивна діяльність, даний феномен заслуговує на поглиблений аналіз, як особливе соціокультурне явище, процеси генезису та трансформації якого тісно пов'язані з соціокультурними контекстами його функціонування.

Мета і завдання дослідження. *Мета дослідження:* виявити характер та вектори експансії спорту як символічного капіталу у сучасному суспільстві та проаналізувати аксіологічний зміст символічного потенціалу сучасного спорту як особливого виду соціокультурної діяльності.

Матеріал та методи дослідження. Орієнтація на реалізацію інтегративного та міждисциплінарного підходів до вивчення соціокультурних факторів розвитку спорту та його різноманітних проявів, виявлення його соціальних смислів, культурних контекстів та символічних навантажень.

Результати дослідження та їх обговорення. Спорт, як особливий вид соціальної діяльності у всьому його структурному різноманітті може бути розглянутий у різних вимірах, як то різновид змагальної діяльності, етапи його історичного розвитку, особливості організаційно-управлінської, економічної та інших складових тощо. Реальна спортивна практика, що піддається спеціальному аналізу, включає широкий спектр технологій тренування та виконання дій, знаменні події, як то олімпіади, чемпіонати, та матчі, спортивні результати та їх постійне вдосконалення, що фіксується в голах, очках, секундах і балах; крім того, це включення у спортивні практики людей та їх професійне життя, науково-технічне забезпечення спортивних практик, які сьогодні швидко розвиваються, це нові матеріали, різні біостимулятори, які широко

застосовуються у сучасному спорті. Склалася величезна індустрія виробництва спортивних товарів та послуг, значно інтенсифікувався процес розвитку масових комунікацій, пов'язаних зі спортом; сформувався тісний зв'язок спорту з такими науковими сферами, як педагогіка, біомеханіка, психологія, медицина та генетика. У той самий час цілком обґрунтованим, соціально та науково затребуваним є розширення спектру аналізу феномену спорту, а саме більш детальне вивчення всіх тих різноманітних соціокультурних детермінант, які істотно впливають на його структурні, змістовні, функціональні, аксіологічні, смислові характеристики, а з іншого боку – тих проекцій спорту на соціум, які дозволяють описати його функціонування в системі сучасних соціальних і культурних інститутів [1]. Розробка цих дослідницьких ракурсів є важливою умовою для розуміння причин та умов свого роду «експансії» спорту в сучасному світі. Соціальний контекст розвитку спорту в ХХІ ст. визначається такими атрибутами, як процеси глобалізації, розвитку міжкультурних комунікацій, візуалізації сучасної культури, зростання гедоністичних настроїв та цінностей індивідуальності, експансії масової культури, безпрецедентним впливом на думки і потреби людей. Використовуючи концепцію «символічного капіталу» П. Бурдьє і спираючись на фундамент, що сформувався в розробці соціокультурних проблем спорту, предметним полем нашого аналізу є аксіологічний, символіко-смисловий потенціал спортивних практик. Сфера спортивної діяльності насичена знаковими, символічними звуковими атрибутами (постріл стартового пістолета, звук фанфар, свисток судді тощо), візуальними (жести рефері, лавровий вінок переможця, різноманітні шаблі п'єдесталу, розривання фінішної стрічки та ін.) [2]. Символічне значення спорту проявляється як «символічний маркер» соціального статусу, соціальних домагань спортсменів в умовах диференційованості суспільства, на що вказує ступінь доступності клубів для занять елітними видами спорту.

Висновки. Таким чином, можна говорити про експансію та репрезентацію спорту у суспільстві, як різноманіття соціокультурних модусів і векторів прояви символічного капіталу спорту в сучасному світі, що в свою чергу, обумовлено його реальним ціннісно-смисловим потенціалом, який стає все більш затребуваним і використовуваним в різних сферах соціального життя.

Перспективи подальших дослідження у цьому напрямку пов'язуються не з «внутрішнім світом» спорту, але його «зовнішнім»; простір його соціокультурного функціонування і взаємозв'язок з тими соціальними сферами, в яких спорт виявляється затребуваним та символізованим, як продукти художньої творчості, пов'язані зі спортивною тематикою та як політичні практики пов'язані з іміджем держави на міжнародній арені.

Список використаної літератури:

1. Бейлін М.В., Газнюк Л.М. Людина в соціокультурному бутті: між системою і антисистемою. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія «Філософія. Філософські перипетії»*. 2022. N 66. С. 38-46.
2. Weiss Otmar. Social recognition in Sport. *Sport in the Mirror of the Values* (ed. by J.Kosiewicz, K.Obodyski). Rzeszow, Univ. of Rzes., EASS, 2003. P. 32-40.